

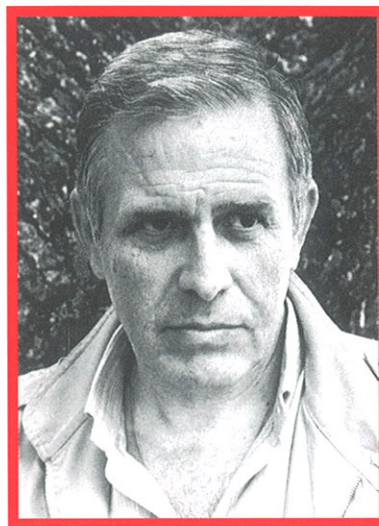
NAGRADA
EMANUEL VIDOVIĆ
ZA ŽIVOTNO
DJELO U
PODRUČJU
UMJETNOSTI

sineast, književnik i arhitekt, Split

Sevi

04 Jue.

Ivan MARTINAC

Ivan Martinac rođen je 28. ožujka 1938. godine u Splitu, gdje pohađa osnovnu školu i gimnaziju. *Arhitektonski odsjek Arhitektonsko-građevinsko-geodetskog fakulteta* pohađa u Zagrebu, a *Arhitektonski fakultet* u Beogradu, gdje je 1961. godine i diplomirao.

U arhitektonskoj je struci radio od 1964. do 1992. godine u Splitu. Osim kao arhitekt, izvođač objekata visoke gradnje, djeluje i kao dizajner, filmski redatelj, scenarist, montažer, pjesnik, likovni umjetnik i publicist.

Od 1958. godine piše pjesme i scenarije, od 1959. montira, a od 1960. godine režira filmove. Do sada je, po vlastitim scenarijima, realizirao 71 kratkometražni i jedan dugometražni film (*Kuća na pijesku*, 1986.) i tiskao 12 knjiga. Majstorem neprofesionalnog filma proglašen je 28. studenoga 1964. godine, kao drugi u Hrvatskoj i četvrti u bivšoj državi. Prvi je profesionalni film dovršio u srpnju 1962. godine.

U njegovu filmskom djelovanju osobito je važno razdoblje punog uzleta *Kino-kluba Split* u kojem, s generacijom tada vrlo produktivnih sineasta (*Zafranović, Pivčević, Verzotti, Kursar,*

Nakić, Crvelin, Drušković, Buljević...), postiže vrhunske rezultate u neprofesionalnoj filmskoj produkciji, a, upravo zahvaljujući ponajviše njemu i njegovim autorskim filmovima, filmska "klapa" iz Splita u filmskoj se teoriji tretira kao "*splitska škola kratkometražnog filma*".

Od godine 1971. član je *Hrvatskog društva filmskih djelatnika*, od 1972. *Društva hrvatskih književnika*, od 1991. *Hrvatskog društva likovnih umjetnika* i *Hrvatskog novinarskog društva*, a od početka rada, od 1964. godine, *Udruženja hrvatskih arhitekata*.

Godine 1982. dobitnik je *Nagrade grada Splita* za filmsku umjetnost. Također, sudionik je još triju skupnih *Nagrada grada Splita*: one, dodjeljene *Kino-klubu Split* godine 1966. (Martinac je tada bio predsjednik), zatim one koju je dobila *Kinoteka* u Splitu (obje nagrade za kulturu) te one gradilištu br. 12 *Lavčevića* (nagrada za privredu) kad je Martinac bio jedan od rukovoditelja u toj poslovnoj jedinici.

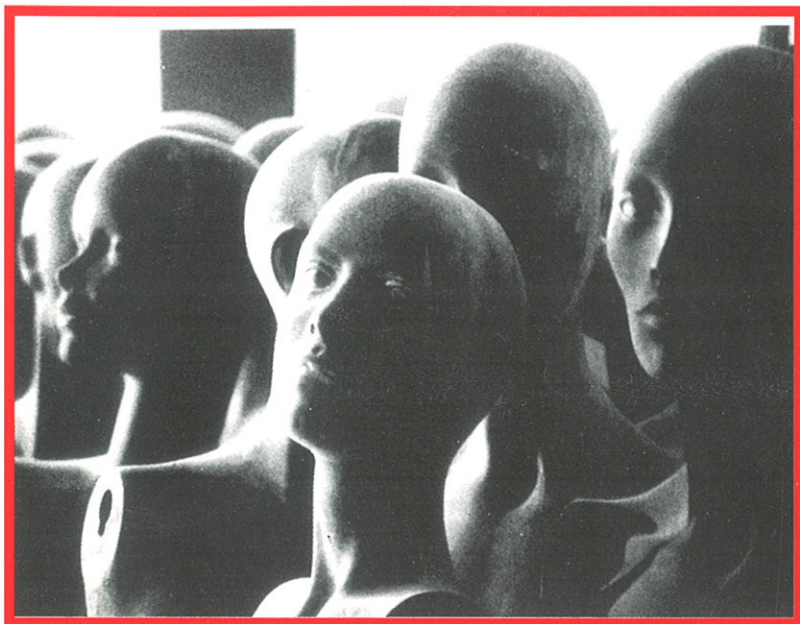
U posljednje vrijeme gotovo se isključivo posvećuje literaturi.

OBRAZLOŽENJE

duugometražnom

Iznimno bogat opus **Ivana Martinca** upućuje na neprekidnu prisutnost ovog sineasta, pjesnika i arhitekta u kulturnom prostoru Hrvatske, prožetu neprestanim tragalaštvom i nemirenjem sa standardima te ispisivanjem vlastite poetike i vlastitih nazora u umjetničkom viđenju svijeta.

Kvalitetom svog rada, o čemu svjedoče brojna priznanja, iznimnom širinom umjetničkog izraza (film, literatura, likovne umjetnosti), trajnošću i bogatstvom učinjenoga, avangardnošću izričaja te primjernom dosljednošću svog ukupnog javnog rada, Martinac spada u one »ukletnike« koji umjetnosti, uranjajući duboko u njezinu bit, pristupaju pasionski i bez ostatka. Osobito se to odnosi na filmsku umjetnost, u kojoj Martinac djeluje ne samo kao neposredni autor (režija, scenarij, montaža) već i kao autor više knjiga s tog područja (*Filmska teka, Stradanje Ivane Orleanske*, rekonstrukcija filma **Carla Th. Dreyera**, itd.)

Ivan Martinac: "Lutke", kratkometražni film, 1987., kadar br. 175.

Osim što je bio aktivni autor u generaciji sineasta *Kino-kluba Split* iz njegova najplodnijeg razdoblja u šezdesetim godinama, Martinac je 1960. godine bio potpisao prvi »domicilni« film u povijesti Dalmacije - *Meštrović (egzaltacija materije)*. Istodobno, Martinac je utemeljitelj *Kinoteke* u Splitu i *Filmske biblioteke Elipse*, a značajan je i njegov pedagoški rad u *Kino-klubu Split*, jer je zahvaljujući i njemu klub godinama postizavao značajne rezultate u Hrvatskoj te na savezним natjecanjima u bivšoj državi.

Posebno mjesto u Martinčevu opusu zauzima niz nagrađenih filmova, počevši od *Preludija*, koji je 1960. godine na Prvom otvorenom festivalu *Kino-kluba Beograd* proglašen najboljim filmom festivala (prva nagrada u kategoriji eksperimentalnog filma, specijalna nagrada za najbolji film). No, u njegovu opusu svakako značajno mjesto pripada filmu *Kuća na pijesku*, cijenjenom osobito od francuske kritike, inače prvom i do sada jedinom dokumentarnom filmu s dalmatinskim »domicilom« (redatelj i producent su iz Dalmacije), te kratkometražnom filmu *Grad u sivom*, prvom filmu snimljenom u Dalmaciji za samostalne Republike Hrvatske.

Mogućnosti filma i njegova izražajna sredstva, koje treba koristiti pažljivo, smisljeno i svrhovito, rezultiraju Martinčevim filmskim redukcionizmom, čišćenjem filma od suvišnog, od banalnosti i vulgarnosti do sirovog dokumenta (cinéma verité) te od pomagala, »proteza« iz drugih umjetnosti. Taj utopijski nagon prema »čistom filmu« stvorio je jedan od najzanimljivijih opusa u okviru kojeg Martinac ostaje dosljedan bez obzira na dužinu i profesionalni status filma. Njemu je film sam filmski postupak, a montaža nije sredstvo i puki slijed kadrova, već mistično poniranje do srži filmskog organizma.

Kao potpuni autor Martinac svakim svojim filmom propitkuje bit filmske kreacije (film o filmu) i dosege eliptičnosti filmskog izražaja. Njemu svaki film rješava novi »filmski zadatak«. »Očistivši« film, Martinac ga ne formalizira niti čini sterilnim - njegova filmska struktura prebogata je slojevima i značenjima: od razine predstavljenih predmeta do metafizičkog sloja.

Slični postupak i dosljednost Martinac iskazuje i u drugim medijima, osobito u poeziji i dizajniranju, koji korespondiraju s njegovim filmskim radom i kompletiraju njegov autorski opus.